

SAKARI

Sakari ka Asee, waati tia səora ba ben səmburu kua. Adama ben gari kun sāa tia. Asee u Isireliba kirə kuawa bu ka Yinni Gusunən sāa yeru bani. Ma Sakari u gerua ye ya sia wee ye ya ka handuniagibu kpuro yā. Win kāsi dabi ni u wan sō, u təmbu kirə kua bu ka gɔru gosia. U nee, suno wìn nəə mwεeru Gusunə u kua, u koo na u bandu di kpa u təmbu yakia yorun di.

Sa ko kpi su tire ten gari bənu ko yiru.

Tire ten kpunaa

1. Sakarin kāsi ni u wa ka win kirəba, wiru 1n di sere wiru 8.
2. Ye ya koo koora sia, wiru 9n di sere wiru 14.

SAKARIN KĀSINU

Yinni Gusunə u win təmbu sokumə bu wurama

¹ Darusin bandun wɔ̄ yirusen suru nəəba itase səora Yinni Gusunə u ka win səmə Sakari, Berekian bii, Idon debubu gari kua u nee, ² ne, Yinni Gusunə na ka bεen baababa məru kua too. ³ Yen sō, na bεen sɔ̄mə, i wurama nən mi, kpa ne, Gusunə wəllu ka tem Yinni n maa wura bεen mi. Ne, Yinni Gusunəwa na yeni gerua. ⁴ I ku ka bεen baababa weena be nən səmə gbiikobu ba nən gari sɔ̄wa ba nee, bu ben daa kɔ̄sa derio. Adama ba n̄ səmə be swaa daki bu sere man məm nə̄wa. ⁵ Mana bεen baababa be, ba wāa tē. Səmə ben tii, ba wāa sere ka tē? ⁶ Aawo, ba gu. Ka me, wooda ka gari yi na nən səmə be wē, ba yi bεen baababa sɔ̄wa, ma ba gɔru

gəsia ba nεε, ne Gusunə wəllu ka tem Yinni na bu kua nge me na gɔru doke ben daa kɔsan sɔ.

Sakari u dumi wa kāsiru sɔɔ

⁷ Darusin bandun wɔɔ yirusen suru wəkura tiase, wi ba mò Sebati, win sɔɔ yənda nnese sɔɔra Yinni Gusunə u ka win səmə Sakari, Berekian bii, Idon debubu gari kua kāsiru sɔɔ. ⁸ Wee ye u wa kāsi te sɔɔ. Wɔkuru, u durɔ goo wa u dum swāa səni u ka yɔ dānu ganun suunuɔ, wəwa gaa sɔɔ. Ma dum swēe ka dum bərɔ wurusu ka dum kaaba yi wāa win biruɔ. ⁹ Ma u bikia u nεε, nən Yinni, mba dumi yin tubusianu.

Ma Gusunən gərardo wi, u nùn sɔɔwa u nεε, kon nun yi tubusia. ¹⁰ Yera u nùn sɔɔwa u nεε, dumi yi, yi sāawa yi Gusunə u gərima yi ka tem bukiana.

¹¹ Ma dumi yin tii yi gərardo wi sɔɔwa yi nεε, sa tem bukiana sa wa mε kpuro mu wāa bəri yendu sɔɔ.

¹² Ma gərardo wi, u nεε, Gusunə wəllu ka tem Yinni, sere saa yerà kaa Yerusalemu ka Yudaban wuu si su tien wənwəndu wa, si a ka məru sāa saa wɔɔ wata ka wəkurun di.

¹³ Ma Yinni Gusunə u gərardo wi wisə ka gari dori yi yi nùn gɔru yemia.

Yinni Gusunə

u koo kpam Yerusalemu gəsi

¹⁴ Gərardo wi, u maa nùn sɔɔwa u nεε, a geruo a nεε, ameniwa wi, Yinni Gusunə u gerua.

U nεε, u Yerusalemu ka Siənin kīru mə ta kpā.

¹⁵ Meyə u ka bwese ni nu tii sue məru mò.

Yellu u raa kə nu məru kua fiiko.

Ma nu Yerusalemu kɔsa kua.

¹⁶ Yen sɔna wi, Gusunə wəllu ka tem Yinni u nεε,

u koo Yerusaləmun wənwəndu ko.
 Ba koo win sāa yero bəni.
 Kpa bu Yerusaləmun kpəekpreeku yīire.
¹⁷ Win wusu su koo dukia yību.
 U koo maa Yerusaləmu nukuru yemiasia.
 Kpa u maa ye gəsi win tiin səj.
 Wi, Gusunə, wəllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

*Sakari u kəbi nnə
 ka sekobu nnə wa kāsiru səo*

2

¹ Sakari u nəni seeya mə u maa kəbi nnə wa. ² Ma u gərədo wi u ka nùn gari mə bikia u nəe, kəbi yirà mini.

Ma u nùn wisə u nəe, kəbi yi yi Yudaba ka Isireliba ka Yerusaləmugibu yarinasiawa mi.

³ Yen biru, Yinni Gusunə u maa nùn sekobu nnə səosi. ⁴ Ma u nùn bikia u nəe, mba seko be, ba kобu na.

Ma u nùn wisə u nəe, ba nawa bu ka kəbi yi tɔya ko, kpa bu yi bəoku yi, yi yi Yudan tem wəri yi mən təmbu yarinasia sere ben goo kun kpia u ka tii yina.

Sakari u wəe wa kāsiru səo

⁵ Ye Sakari u maa məera, yera u durə goo wa u wəe yīritii nəni. ⁶ Ma u nùn bikia u nəe, mana a dəo.

Ma u wisə u nəe, na dəowa n Yerusaləmu yīire n ka yen dəebu ka yen yasum wa.

⁷ Sanam mə Gusunən gərədo wi u ka nùn gari mə, u susim wee, yera gərədo goo u maa na u ka wiənə yinna. ⁸ Ma u nùn səowa u nəe, a duka doo a aluwaasi wi səj a nəe, Yerusaləmu ya koo ko wuu gə ba n̄ maa gbəraru toosimə. Domi gen təmbu ka gen yaa sabenu koo dabia. ⁹ Yinni Gusunə u maa nəe, u

ko n sāa nge gbāra dōgiru Yerusalēmu yen sō. Meyā u ko n maa sāa yen bēere.

Yinni Gusunō u be ba raa

kpiriku da soku

¹⁰ Sakari u nēe,

Yinni Gusunō u gerua u nēe,
bēe be u raa yarinasia handunian goonu nnē ye sō,
i wurama.

I seema i wurama saa sō yēsan nōm geu gian di.

¹¹ Bēe Yerusalēmugibu, bēe be i yoru dimō Babiloniō,

i kisirama.

¹² Domi wi, Gusunō wəllu ka tem Yinni u nēe,
yeniban biru,

Yerusalēmun bēere ya koo wurama.

Wee u man gōriō bwese ni nu bēen yānu guran mi.

U nēe, nū n maa bēe baba,

ya sāawa nge win tiin nōniya nu baba.

¹³ Wee u koo nu nōma doke

kpa nu gōsia bēen yobu.

Saa ye sōra nu koo gia ma Gusunō, wəllu ka tem Yinniwa u man gōrima.

¹⁴ Wiya u nēe, bēe Yerusalēmugibu, i nuku dobun kuuki koowo.

Domi u koo nā u n kā bēe wāa.

¹⁵ Bwese dabina nu koo wura wi, Yinni Gusunōn mi gia yen tō te,

kpa nu ko win tōmbu,

kpa u n wāa ka be.

Saa ye sōra i ko i gia ma wi, Gusunō wəllu ka tem Yinniwa u man gōrima.

¹⁶ U ko n maa Yuda mō tem dēeram mē sō.

U koo maa Yerusalēmu gōsi.

17 Baawure u koo nəə mari Yinni Gusunən
wuswaaə.
Domi u koo seema win wāa yee dəerarun di.

*Sakari u yāku kowo wa
kāsiru səə*

3

1 Sakari u Yosue yāku kowo tənwero wa u yō
Yinni Gusunən gəradon * wuswaaə. Ma Setam † u
yō win nəm geuə u ka nùn taare wē. **2** Ma Yinni
Gusunən gərado u Setam sōəwa u nəe, Gusunə u
nun gerusi wi, wi u Yerusalem gəsa. A ñ yē ma
Yosue u sāawa nge dāa nəə ge ba wuna dōən di?

3 N deema yāa disinugina Yosue u sebuə u ka yō
gərado win wuswaaə. **4** Ma gərado wi, u be ba yō
win wuswaaə sōəwa u nəe, bu Yosuen yāa disinugii
ni wunə. Ma u Yosue sōəwa u nəe, wee na nun
wunen toranu wuna. Ma na nun tōə baka yānu
sebusia.

5 U maa wooda wē u nəe, bu nùn dawani ye ya
dəere bəkusio. Ma ba nùn ye bəkusia. Ma ba nùn
yānu sebusia. Saa ye səə, gərado wi, u yō mi. **6** U
Yosue gari yini sōəwa u nəe, **7** aməniwa wi, Gusunə
wəllu ka tem Yinni u gerua. U nəe,
à n sīimə win swēe səə,
ma a win woodaba məm nəəwammə,
wuna kaa win sāa yero ka ten yaaran səmburu
kpara.

U koo nun kowə be ba win səmburu mən turo.

Yinni Gusunə

* **3:1** Yinni Gusunən gərado - Ka Heberum ba yoruə Yinni Gusunə
təna. † **3:1** Setam - Win səmbura u ka taare da Gusunən wuswaaə.

u koo win səm kowo naawa

- ⁸ Yosue, wunə yãku kowo tənwero,
wunə ka wunen tən be ba sõ wunen wuswaaõ,
i swaa dakio i nə.
Tən be, ba ko n gina sääwa yĩreru wi u sisin sõ.
Domi Yinni Gusunə u koo win səm kowo gərima wi
u sää kpii pətura.
- ⁹ Wunə Yosuen wuswaaõ, u kperu garu yiimə.
Wuswee nəeba yiruwa ta mə.
Win tiiwa u koo yore te səo.
Kpa u tem men toranu wuna sõ teeru.
- ¹⁰ Wi, Gusunə wəllu ka tem Yinni u nəe,
yen təo te, i ko i sokuna i nuku dobu ko bəri yəndun
sõ been dāa gbaano.

Sakari u dabu wuraguu

ka dāa ye ba mə olifi wa

kāsiru səo

4

- ¹ Gusunən gərardo wi u ka Sakari gari mə u na u
nùn yamia nge me ba ra tənu dom yamie. ² Ma u
nùn bikia u nəe, mba a waamə mi.

Ma u nùn wisə u nəe, wuran dabuwa na waamə
gèn wəllə ba wekeru garu səndi. Weke te, ta kāanu
nəeba yiru mə. Nin wəlləwa ba fitilanu səndi tia tia.
Kāa nin min diya gum mu ra ka de fitila nin mi.
³ Olifin dānu yiru ya wāa weke ten bəkuə. Teeru
nəm dwaru gia, teeru maa nəm geu gia.

⁴ Ma Sakari u wure u gərardo wi bikia u nəe, yinni,
mba yeniba kpuron tubusianu.

⁵ Ma Gusunən gərardo u nəe, a ñ yen tubusianu yε?

6a Ma Sakari u nεε, aawo, yinni. Ma gərado u nεε, **10b** fitila nəəba yiru ye, ya sāawa Yinni Gusunən nəni yi yi tem bukianamo.

11 Ma Sakari u maa nεε, mba olifin dānu yiru ye ya wāa dabu gen nəm geuə ka gen nəm dwərə min tubusianu.

12 U maa bikia u nεε, mba olifin kāanu yiru yen tubusianu ni nu wāa dabun kāanu yiru yen bəkuə, mìn di gum kokumə nge wura.

13 Yera u wisə u nεε, a n̄ nin tubusianu yε?

Ma u nεε, aawo, Yinni.

14 U nùn wisə u nεε, nu sāawa təmbu yiru be na gəsa ba nε, tem kpuron Yinni sāamə.

Nəə mwεεnu Sorobabelin sə

6b Yera u maa nεε, wee ye Yinni Gusunə u Sorobabeli səəmə. U nεε, n n̄ mə ka wi, Sorobabelin dəm n̄ kun me ka win yiikowa u koo kpī u səmburu ko.

Adama ka wi, Gusunən Hunden dama.

Wi, wəllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

7 U maa nεε,
Sakari, mba n da n guu baka te ta wāa Sorobabelin wuswaaə.

Sorobabeli wi, u koo tu kəra
kpa u kpee geeru yara

te bə koo səndi sāa yerun wii kpiirə.

Saa ye səə, təmbu ba koo nuku dobun kuuki ko ba
n m̄d
anna a kpee buraru wa.

8 Yinni Gusunə u maa Sakari səəwa u nεε,

9 Sorobabeliwa u dii ten kpeəkpeəku swii.

Wiya u koo maa ten bəna wiru go.

Saa ye soora nən təmbu ba koo già ma ne, Gusunə wəllu ka tem Yinniwa na nun gərima.

10a Yen sə̄, bu ku səmbu ten tore gəm
baa tə n sāan na piibu.
Ba koo nuku dobu ko
bà n wēē wa
yi ba ra ka ganan dəndabu mə̄eri
Sorobabelin nəmao.

Sakari u tireru wa ta yə̄owa

5

1 Sakari u maa nəni seeya kāsiru sə̄ ma u tire kureru garu wa ta yə̄owa. **2** Ma Gusunən gərado u nùn bikia u nee, mba a waamə mi.

Ma u nùn wisə u nee, tire kureru gara na waamə ta yə̄owa. Ten də̄ebu sāawa gəm soonu yəndu. Ten yasum maa gəm soonu wəkuru.

3 Yera u nùn sə̄owa u nee, bə̄riya ta sə̄owa yi yi koo yabi tem mə kpuro sə̄. Ten bee tiā, ba yoruawa ma ba koo gbənəbu kpuro gira minin di. Bee tiā maa ba koo be ba ra bə̄ri weesugii ko gira. **4** Gusunə wəllu ka tem Yinnin tiiwa u koo de bə̄ri yi, yi na kpa yi gbənəbun yenusu di ka sere be ba ra ka Yinni Gusunən yīsiru bə̄re kam. Miya yi koo sina yi yin wāa yeru ko kpa yi ben dirun kpə̄ekpə̄eeku ka ten kpenu di.

Sakari u tən kurə goo wa

kāsiru sə̄

5 Gusunən gərado wi, u Sakari susi ma u nee, a nəni seeyo a wa ye ya yarim wee.

6 Ma u nùn wisə u nee, mba mi.

Ma u nεε, birera mi, ta yarim wee tè səə tem min təmbu kpuron toranu yiba.

⁷ Sanam mε bire ten wukiritia ye ba kua ka pεerum ya wukiara, yera u kurə goo wa u sə̄ ten sə̄wə. ⁸ Ma gərado wi, u nεε, kurə wi, u sāawa toranu.

Ma u wure u kurə wi taare bire ten sə̄wə, ma u wukiri. ⁹ Ye u maa nəni seeya wəllə, yera u kurəbu yiru gabu wa kāsiru sə̄. Kurə be, ba kasi mə nge kpakpayε, ma woo ga yi suamo. Ma ba na ba bire te sua ba ka da wəllə. ¹⁰ Ma u gərado wi bikia u nεε, mana ba ka tu də̄o. ¹¹ U nùn wisə u nεε, ba ka tu də̄owa Babilonin temə. Miya ba koo tu diru bənia. Bà n tu bana ba kpa, kpa bire te, ta n wāa mi.

*Sakari u tabu keke nne wa
kāsiru sə̄ yi dumi gawe*

6

¹ Sakari u maa nəni seeya ma u tabu keke nne wa yi dumi gawe yi yariø guunu yirun baan di. Guu ni, nu sāawa sii ganduginu. ² Tabu keke gbiikaa, dum swēεya yi gawe. Yiruse, kənkərəba. ³ Itase, kaaba. Nnese, dumi yi yi bau swāasu mə. ⁴ Ma u gərado wi u ka nùn gari mə bikia u nεε, berà mi nən Yinni.

⁵ U nùn wisə u nεε, wəllun goonu nnən wosa si su raa wāa Gusuno, tem kpuron Yinnin bəkuə. Siya su tē doonə.

⁶ Dum kənkərə be ba tabu keke yen tia gawe mi, ba də̄owa sə̄ yēsan nəm geu gia. Ma dum kaa be, ba swīi. Adama dum bau swāasugii yi, yi də̄owa sə̄ yēsan nəm dwaru gia. ⁷ Dum swēε yi, yi yara ma yi kana yi da yi tem bukiana. Ma gərado wi, u yi sə̄wə u nεε, yi doo yi tem mε bukiana.

Ma yi tem mε bukiana. ⁸ Gərədo wi, u nùn soka u nεε, a mεerio a wa. Dumi yi yi da sɔɔ yεsan nəm geu già mi, yi Gusunən məru suresiawə bera mi.

Ba koo Yinni Gusunən

sāa yero seeya

⁹ Yinni Gusunə u Sakari sɔɔwa u nεε, ¹⁰ a yoo beni, Həlidai ka Tobiya ka Yedayañ kēnu mɔɔ kpə a da Yosiasi, Sofonin biin yεnuɔ mi yoo be, ba wāa sanam mε ba tunumə Babiloniɔ. ¹¹ Kpə a sii geesu ka wura sua a ka sina furɔ ko ge kaa doke Ÿosue, yāku kowo tənwero, Yosadakin biin wirɔ. ¹² Kpə a nùn sɔ a nεε, ameniwa nε, Gusunə wəllu ka tem Yinni na gerua. Na nεε,

goo wāa wi ba mə kpii pətura.

Saa win min diya wāara koo yari
kpə u nen sāa yee te bani.

¹³ U koo sina yānu sebe,
kpə u sina win sina gənaɔ u təmbu kpara.
Yāku kowo ko n wāa win bəkuɔ
kpə ba n nəɔ tia sāa mam mam.

¹⁴ Sina furɔ ge, ga ko n wāawa nε, Yinni Gusunən sāa yero. Geya ga koo de bu Helemu ka Tobiya ka Yedaya ka Həni, Sofonin bii yaaya.

¹⁵ Ma Sakari u nεε, be ba wāa n toma, ba koo na bu sāa yee te bani. Saa ye səəra ba koo già ma nε, Gusunə wəllu ka tem Yinniwa na nun gərima.

Yeni kpuro ya koo koorawa ì n nε, Gusunə been Yinnin gere mεm nəɔwa mam mam.

Nəɔ bəku te ba ka

Yerusalemun bansu yaayamə

7

¹ Darusin bandun wōo nnese sōo, yen suru nōoba nnese wi ba mō Kisilun sōo nnese sōora Yinni Gusunō u ka Sakari gari kua u nee, ² Beteligibu ba raa Saresee ka Regemu Meléki ka gabu gōra Gusunō wōllu ka tem Yinnin sāa yero bu ka win durom kana. ³ Kpa bu maa yāku kowobu ka win sōməbu bikia bā n ko ba n sumən na, kpa ba n nōo bōkuu wōon suru nōobuse kpuro sōo nge me ba mō teebun di.

⁴ Yera Gusunō, wōllu ka tem Yinni u Sakari sōowa u nee, ⁵ a yāku kowobu ka tōn be kpuro wisio a nee, saa wōo wata ka wōkurun di, ba ra nōo bōke kpa ba n wāa nuku sankiranu sōo wōon suru nōobuse ka nōoba yiruse sōo.

Adama ba n̄ ye mō bu ka man beere wē.

⁶ Bā n maa dimō, ba nōrumō, ben tiin sōna.

⁷ Yellu, ne, Yinni Gusunō na tōmbu kirō kua ka gari yinin bweseru nēn sōməgbiikobun min di. Saa ye sōo, Yerusalem ka wuu si su ka ye sikerenēn tōmbu ba wāa bōri yēndu sōo, ma tōmba yiba sōo yēsan nōm dwaru già ka wōwāo.

⁸⁻⁹ Gusunō wōllu ka tem Yinni u maa Sakari sōowa u nee, a tōn be gari yini yaayasio yi yi nee, bu tōmbu sirio dee dee, kpa ba n tōn geeru ka wōnwōndu mōasine.

¹⁰ Bu ku gōminibu ka gobekuba

ka sōbu ka sāarobu dam dōre.

Bu ku maa ben winsim kōsa bwisikusi.

¹¹ Adama ba n̄ gari yi swaa sue. Ba swaa taayawa.

¹² Ma ba ben gōrusu bōbiasia nge kpee kpikiru. Ba n̄ ne, Gusunō wōllu ka tem Yinnin wooda ye swaa daki, ye na bu wē saa nēn sōməbun min di, be nēn

Hunde u ka gari kua. Ma ben swaa taa bi, bu man
mɔru kua too.

¹³ Sanam me na bu soka, ba n̄ wisa.

Yen sɔna n̄en tii na n̄ maa bu wisa
sanam me ba man somiru kana.

¹⁴ Yen sɔna na bu yarinasia bwesenu kpuron suunu
sɔɔ ni ba n̄ daa yɛ.

Ma ba ben tem deri dirum
goo ku ra maa sare mi.

Ma tem gem me, mu kua bansu.

Nε, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔ u koo

Yerusalemu wesia nge yellu

8

¹ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u gerua u nεε,

² n̄en nisinu kpā Yerusalemu sɔ.

Domi na ye kĩ gem gem.

³ Yen sɔna na nεε, kon wura Yerusalemu ye sɔɔ
kpa na n wāa mi.

Ba koo ye soku wuu gemguu.

Kpa bu maa nε, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin guu te
soku guu deeraru.

⁴ Durɔ tɔkɔnu ka kurɔ tɔkɔnu
nu koo ka deki sīima
kpa nu na nu sina yen batumaba sɔɔ.

⁵ Bii aluwaasiba ka bii wɔndiaba
ba koo yibu yen batuma be sɔɔ
ba n dweebu mò.

⁶ Isireli be ba tien nəni sɔɔ,
ya ko n sāa nge ye ya kun kpɛ yu koora.
Adama nε, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni,
kon kpī n maamaaki ye ko.
Nəna na yeni gerua.

⁷ Wee na nən təmbu faaba mə
be ba wāā sōō yari yero ka sōō duu yero.

⁸ Kon ka bu wurama kpa bu sina Yerusalemua
ba n sāā nən təmbu
kpa na n maa sāā ben Yinni gemgii
wi u naane mə.

⁹ Wee ye ne, Gusunə wəllu ka tem Yinni na gerua.
Na nee, i wərugəru koowo
bεε be i nuə gisə ye nən səməbu ba gerua

sanam me ba nən sāā yee ten kpeekpeeku swīi.

¹⁰ Domi yellu, goo ku ra win səmburun kəsiaru wa.
Goo ku ra maa yaa sabe ni nu nùn səmburu kuan
kəsiaru wē.

Saa ye səo, goo ku ra yari.

Goo ku ra maa du ka bəri yəndu yibərebən sō.
Domi na təmbu yəsuwa bu ka wərina.

¹¹ Adama tē, na n̄ maa Isireli be ba tie kuamme nge
me na kua yellu.

Ne, Gusunə wəllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

¹² Kon de bəri yəndu tu duwa tem səo kpuro.

Resem ya koo ma.

Gura ya koo ne

kpa tem mu dīanu ko.

Doma nini kpurowa kon Isireli be ba tie kua.

¹³ Bεε Yudaba ka Isireliba,
wee i kua bwese te nə bərusi bwesenun suunu səo.
Adama tē, kon bεε faaba ko
kpa i n sāā domarugibu təmbun suunu səo.

Yen sō, i ku bərum ko.

I de i n wərugəru mə.

¹⁴ Ameniwa ne, Gusunə wəllu ka tem Yinni na
gerua.

Na nee, na raa gōru doke n bεε kōsa kua
yēn sō bεen baababa ba nən məru seeya.

Na ñ daa gõru gøsie n ye këbia.

¹⁵ Adama tẽ, na gõru doke
n Yerusalemu ka Yudan tem kpuro gea kua.
Yen sõ, i ku bërum ko.

¹⁶ I ka gari yini sëmburu koowo.
Yiya, baawure u n da win winsim gem sõ.
Kpa i n da baawure siri gem sõ
i n ka wää bëri yendu sõ.
¹⁷ I ku goo kõsa kua.
I ku bëri weesugii ko.
Domi yeniba kpurowa na tusa.
Ne, Yinni Gusunøwa na yени gerua.

Nõo bækurun tõru ta koo

gøsira nuku dobun tõru

¹⁸ Gusunø wøllu ka tem Yinni u nεε, ¹⁹ nõo bækurun
ni i ra ko suru nnese sõ ka suru nõebuse sõ ka
suru nõeba yiruse sõ ka suru wækuruse sõ, nu koo
gøsira nuku dobun tõnu Yudao. Ni sõora ba ko n da
tõo bakanu di.

Adama yeba kpuro sõ, i de i gem ka bëri yendu
kïa.

²⁰ Na maa wure na nεε,
tõmbu ba koo na Yerusalemu
saa wusu dabinun di.

²¹ Wusu gasun tõmbu ba koo gasun tõmbu sõ bu
nεε,
bu da bu nε, Gusunø wøllu ka tem Yinnin durom
kasu Yerusalemu
kpa bu man sã.

²² Geema, bwese dabinu ka maa bwese ni nu dam
mø
nu koo na nu nñ durom me kasu
kpa nu man sã.

²³ Ne, Gusunø wøllu ka tem Yinni na nεε,

yen tōo te, bweseru baatere sōo,
 tōmbu wōku wōkubu ba ko n Yuu turon yabe soo
 nēni
 ba n mō, ba koo ka nūn da.

Domi ba nua ma nē, Gusunō na wāa ka wi.

ISIRELIBA KA BWESE TUKUNU

Yinni Gusunō

u koo bwese ni nu tie siri

9

¹ Ameniwa Yinni Gusunō u gerua Hadarakin tem
 sō u nē, kon wuu ge ba mō Damasi siri.

Domi nēn nōni wāa tōmbu sōo
 nge mē yi wāa Isireliban bwese keri kpuro sōo.

² Kon maa Hamati ye ya wāa Damasin tem nōo burā
 yerən tem siri

ka Tiri ka sere maa Sidoni,
 baq mē wuu sin tōmbu ba bwisi mō.

³ Tiri ye, ya wāa gbāra damgirun suunu sōo.

Mēya ya gobi guramō nge tua.

Ma ya wura guramō nge pōtəkō.

⁴ Adama nē, Yinni Gusunō, kon ye kpuro mwa.

Kon yen dam sure nim wōku sōo
 kpa n de yu dōo mwaara.

⁵ Asikalonigibu ba koo ye wa
 kpa bu bērum duura.

Kon de tem yiiri bakabu bu Gasa wōri,
 kpa Ekoronigibun yīiyəbu kpuro bu kam ko.

Gasa ya koo sunō bia.

Goo kun ko n maa wāa Asikalonis.

⁶ Səbu ba koo na bu sina Asidədu.

Kpa n Filisitibən tii suabu kpeerasia.

⁷ Ba n maa yem dimō.

Ba ñ maa būu yāku dīanu dimo.
 Ba koo kowa nε, Gusunən təmbu nge Yudaba
 kpa Ekoronigibu ba n maa sāa nən təmbu
 nge mε Yebusiba ba kua.
⁸ Kon nən sansani gira n ka nən sāa yeru sikerena.
 Kpa yibere be ba daamə ba wuramamə bu ku raa ye
 wəri.
 Dam dioba kun maa sarɔ mi.
 Domi nən nəni wāa mi.

Sunə wi u ka bəri yəndu sisi

⁹ Bεε Siənigibu, i nuku dobun kuuki koowo.
 Bεε Yerusaləmugibu, i yēerio nuku dobun sō.
 Wee bεen sinə boko u sisi bεen mi.
 U sāawa gemgii ka faaba kowo.
 U ñ tii sue.
 Ketəku buuwə u səni.
¹⁰ Kon de tabu kəkə yi kpe Efaraimun temo
 kpa dumı ka tən ni ba raa ka tabu kua yu kpeera
 Yerusaləmuo.
 Sunə wi, u koo ka bwesenu bəri yəndu naawa.
 U ko n bandu diiwa nim wəku geen di
 sere ka nim wəku giə,
 saa maa daa te ba mə Efaratin di n ka da handunian
 goonu nnε səo.

Pirisəmban karabu

¹¹ Yinni Gusunə u nεε,
 nen arukawani ye na ka bεε bəkuan sō,
 ma i ye sire ka yāku yaa yem,
 kon bεen yobu yara dəkə kpirirun di te ta ñ nim mo.
¹² Bεε yobu, bεε be i yīiyə bakabu mo,
 i wuro bεen wuso si su gbāranu mo.
 Na maa bεε nəəsiamə ma kon bεε domaru kua
 nge yellugirun nən yiru.

- 13** Kon Yuda dendi nge təndu.
 Kpa Efaraimu ya n sāa ten sēenu.
 Yerusalemu, kon wunen bibu sua bu Gerekiba tabu
 wəri.
 Kon bu kowa nge tabu durə damgiin takobi.
- 14** Nε, Yinni Gusunə, kon tii səosi wəllə.
 Nən sēu ga koo doona nge guru maakinu.
 Kon kəba so,
 kpa n sarama guru woo bəkə səə,
 ge ga wee saa səə yēsan nəm dwaru gian di.
- 15** Nε, Gusunə, wəllu ka tem Yinni, kon nən təmbu
 kəsu.
 Ba koo ben yibereba kamia bu ben kpurantəenun
 kpenu kəsuku.
 Kon de yibere ben yem mu yari nge tam,
 n̄ kun me nge yāku yaa yem me mu ra gbēeru yibu
 bu yēka yāku yerun kāanə.
- 16** Yen təo te, kon nən təmbu faaba ko
 nge me yāa kparo u ra win yāanu faaba ko.
 Ba koo balli ben temə nge kpee gobigii
 ni ba mani sina furə səə.
- 17** Tem miya doo nəoru ka buram mu ko n wāa.
 Alikama ka tam koo de aluwaaasiba ka wəndiaba ba
 n dam mə.

Gusunə turowa sāa Yinni

10

- 1** I Yinni Gusunə kanə u bəe tom buruku gura kə.
 U koo de guru woo gu na
 kpa guru baka yu nε.
 Kpa yakasu su kpi baama.
- 2** Domi būu nìn bwāarokunu ba mə Terafimu nu
 weesu mə.
 Sərobu ba kāsi weesuginu waamə.

Ben dosusu su sāawa weesu.
 Sin nuku yemiasiabu sāawa kam dirum.
 Yen sōna ba sirene nge yaa sabenu.
 Ba wənwəndu soore,
 domi ba n kparo mo.

Yinni Gusunə

u koo win təmbu yakia

- ³ Yinni Gusunə u nεε,
 na ka kparo tuko be ba nən təmbu kpare məru mə.
 Be, be ba sāa nge bonu mi, kon bu wərima.
 Domi nε, Gusunə wəllu ka tem Yinni
 na nən təmbu Yudaba naawa.
 Kon bu dendiwə tabu səə nge dum girimagia.
- ⁴ Ben min diya sinambu ba koo yari.
 Kpa ba n dam mə nge gani gəmburun kperu,
 n kun me nge kuu bekurugirun gbere,
 n kun me nge ten te ba ra ka tabu de.
- ⁵ Ba ko n sāawa nge tabu durə damgii
 be ba ben yibereba taakumə swēe səə nge pətəkə.
 Ba koo tabu ko yèn sō nε, Yinni Gusunə ko na n ka
 bu wāa.
 Ben yibere be ba dumi yəowā ba koo sekuru wa.
- ⁶ Kon Yudaba tāsisia,
 kpa n Isireliba wəra.
 Kon ka bu wurama,
 domi na ben wənwəndu mo.
 Ba ko n sāawa nge be na n daa biru kisi.
 Domi nəna na sāa Gusunə ben Yinni.
 Kon ben kanaru mwa.
- ⁷ Efaramuba ba ko n sāawa nge tabu durə damgibu.
 Ba ko n nuku dobu mə nge wi u tam nəra.
 Ben bibu ba koo ye wa kpa bu nuku dobu ko.
 Ba koo nuku dobu ko nε, Yinni Gusunən sō.

⁸ Kon wia ko bu ka mənnama.
Domi nəna na bu yakiamɔ.
Ba koo dabia nge yellu.

⁹ Kpa n de ba n pusə bwesenun suunu sɔɔ.
Mi ba wāa n toma mi,
ba ko n da man yaaye min di.
Kpa ba n wāa mi ka ben bibu.
Yen biru, ba koo wurama.

¹⁰ Kon de bu wurama saa Egibitin di.
Kon bu mənnama saa Asirin di.
Kpa n de bu wurama Galadiɔ ka Libaniɔ.
Batumə kun bu turi.

¹¹ Ba koo nim wɔ̄ku təbura mi ba nuku sankiraru
Wa.

Gusunɔ u koo gen nim kurenu so,
kpa Nilun daarun nim mu gbera.
Asirigibun tii suabu koo kpe.
Kpa Egibitigibun bandu tu nɔru ko.

¹² Kon nən təmbu tāsisia.
Kpa ba n sīimɔ ka nən yīsiru.
Nε, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Ba damgibu kəsuka

11

¹ Bεε Libanigibu, i bεen kɔnnəsu kəniɔ
kpa dɔ̄ɔ u bεen dāa ye ba mò seduru di.

² Bεε dāa ye ba mò siperε, i weeweenu koowo.
Domi seduruba ba wɔrukə.
Be ba tii sue mi, ba kpeera.

Bεε Basanin dāa bakanu, i weeweenu koowo.
Domi dāa sɔɔ ge ba ñ daa kpɛ bu du ga wɔrukə.

³ Kparobu ba wuri mò,
domi ben bεerε ya kpa.
Gbee sinansu su kukirimɔ,

domi Yuudenin dāa sōn bēere ya kpa.

Kparobu yiru

⁴ Ameniwa Yinni Gusunə u Sakari sōwa. U nεe, a yāanu kparo ni ba koo go. ⁵ Be ba nu dwemə ba goomə ba n̄ bu sēyasiamə. Be ba maa nu dəramə ba mò, ba nε, Gusunə siara, domi ba gobi mə. Nin kparobu ba ku ra maa ka nu yine. ⁶ Nε, Yinni Gusunə na n̄ maa təmbun wənwəndu mò tem mε səo. Kon baawure bəriwa win winsim nəmuə ka win sunən nəmuə. Ba koo ben tem arumani gurawa. Na n̄ maa bu wəramə ben yibereban nəmun di.

⁷ Yera Sakari u yāanu kparabu wəri ni ba koo go. Yāa niya nu kōsuru bo. Ma u kpara dəki yiru kasu. U tia soka durom, tia maa nəo tia. Ma u da u yāa ni nəeri. ⁸ Suru tian baa səo u nin kparobu ita go. Ma u ka nu tii kpara u temanabu kpana. Ma nin tii nu nùn tusa. ⁹ Ma u nεe, na n̄ maa nu kparamə. Nin ni nu koo gbi, nu gbio. Ni nu koo maa tiara nu tennə.

¹⁰ Ma u win dəka ye u soka durom bəəka u ka səosi ma u win arukawani kusia ye u raa ka bwesenu kpuro bəkua. ¹¹ Yen tō tera u arukawani ye kusia. Ma yāa kōsu ni nu nùn məera mi, nu gia ma Yinni Gusunən gariya yi kooramo. ¹² Ma u bu sōwa u nεe, yà n bu wēre, bu nùn kəsiaru wēeyə, ya kun maa bu wēre, bu derio.

Yera ba sii geesun gobi tēna yīira ba nùn kəsia. ¹³ Ma Yinni Gusunə u nùn sōwa u nεe, a sii geesun gobi tēna ye ba məera bure mi, məmə wēeyə.

Ma u gobi yi sua u yari Gusunən sāa yero yi ka ko məməgii. ¹⁴ Yen biru, u maa win kpara dəka yiruse ye u soka nəo tia mi, bəəka u ka səosi ma Yudabə ka Isirelibən baa səo nəo tia maa sari. ¹⁵ Yinni Gusunə

u maa nùn sõowá u nεε, a kparo nge kparo gari bøkø.
16 Domi kon kparo goo seeya tem me søø, wi u kun
 yāanu nøørimø ni nu gøø døø. U ñ nin binu kasum
 døø. U ñ ni nu meera wa tim kuamme. Mεya u ñ
 maa ni nu bwāa do nøørimø. Adama u koo ni nu
 gum mən yaa tem sere ka nin kðriø.

17 Børurowa kparo gari bøkø wi u yāanu derimø.
 Takobi yu win gäseru ka win nøm geun nønu
 køsukuo,
 kpa gäse te, tu gbera kpa nønu ge, gu gbi.

Yinni Gusuno

u koo Yerusalemu yakia

12

1 Gari yi Yinni Gusuno u gerua Isireliban sõ wee.
 Wi, wi u wøllu ka tem møma,
 ma u maa tønu hunde dokea
2 u nεε, na Yerusalemu kua nge nøra ye ya nøn mørø
 yiba nge tam. Ya koo bwese ni nu ka ye sikerenø
 woo tiro kpëe. Woo tiro ge, ga koo Yudaba kpuro
 nøne bà n Yerusalemu tarusi. **3** Tøø te søø, kon
 ye gøsia nge kpee bakaru. Be ba kñ bu tu sua ba
 koo meera wa. Handunian bwesenu kpuro nu koo
 menna nu tu wøri. **4** Yen tøø te, Yinni Gusuno u nεε,
 kon ben dumi woo tiro kpëe kpa n yin maasøbu
 nøni swāaru kpëe, kpa n bwese tukunun dumi
 wøkoru kpëe. Adama kon Yudaba kñsu. **5** Yudan
 wirugibu ba koo nεε, Yerusalemu giba ba sña ben
 dam ne, Gusuno ben Yinnin sõ, ne wi na wøllu ka
 tem mo. **6** Yen tøø te søø, kon Yudaban wirugibu
 kowa nge døø boko døø sõowø, ñ kun me nge wii
 bøn tèn døø ba søka dñia bøkunu søø. Ba koo bwese

ni nu ka bu sikeren^e kamiaw^a mam mam. Adama Yerusalemugib^u ba ko n s^ōw^a ben tem^o.

⁷ Ne, Yinni Gusun^o kon Yudaban yenusu faaba ko, kpa Dafidin yenun beere ka Yerusalemugibun beere yu ku raa Yuda be ba tiegia kera. ⁸ Yen t^ō te, kon Yerusalemugib^u k^ōsu. Be s^ōo, wi u kun daa dam m^o, u koo dam kowa nge Dafidi. Kpa Dafidin yenugib^u ba n s^āa nge Gusun^on g^ōrado wi u y^ō ben wuswaa^o.

Ba g^ōa wooru s^ō

tem me kpuro s^ōo

⁹ Yen t^ō te, kon kookari ko n bwese ni kpuro go ni nu Yerusalem w^ōrim wee. ¹⁰ Kon de Dafidin yenugib^u ka Yerusalemugib^u ba n w^ōnw^ōndu m^o kpa ba n da kanaru ko, kpa bu g^ōsirama n^ēn mi, ne wi ba yaasa s^ōka. Ba koo man sw^īsi nge w^īn bii teereru ta gu. Ba koo sw^īwa ka nuku sankira bakanu nge w^īn bii gbiikoo u gu. ¹¹ Yen t^ō te, nuku sankiraru ta ko n kp^ā Yerusalemua nge te ba kua Hadadirim^oen s^ō Megidon w^ōwaa^o. ¹² Tem me kpuro s^ōo, ba ko n g^ōa wooru s^ōwa yenu ka yenu. Dafidin yenugib^u, kur^ōbu ka dur^ōbu n^ēnem. Natanin yenugib^u, kur^ōbu ka dur^ōbu n^ēnem. ¹³ Lefin yenugib^u, kur^ōbu ka dur^ōbu n^ēnem. Simein yenugib^u, kur^ōbu ka dur^ōbu n^ēnem. ¹⁴ Nge meya yenu si su maa tien t^ōmbu ba ko n g^ōa wooru s^ō nennenka, kur^ōbu ka dur^ōbu n^ēnem.

13

¹ Yen t^ō te, bwia gaa ya koo yari yu ka Dafidin yenugib^u ka Yerusalemugibun toranu w^ōka.

Yinni Gusun^o u koo

win səmə weesugibun

bwāarokunu kəsuku

² Yen tō te, nε, Gusunə wəllu ka tem Yinni kon būnun yīsinu kpeerasia tem mε səo kpa bu ku raa maa nu yaaya. Kon maa nen səmə weesugii be ba būu sāarun kīru mə mi wuna. ³ Goo ù n gari weesugii mò, win tundo ka win mero ba koo nùn sāwa bu nεe, kaa gbi. Domi a weesu mòwa ka Yinni Gusunən yīsiru. Kpa tundo wi, ka mero wi, bu nùn takobi səku bu go sanam mε u gari yi mò. ⁴ Yen tō te, Gusunən səməbu ba koo sekuru wa ben kāsi weesuginun sə. Bà n gari mò, ba ñ maa yabe sansuginu sebumə bu ka təmbu nəni wəke. ⁵ Ben baawure u koo nεewa, u ñ sāa Gusunən səmə. Wi, gbaa wukowa. Domi ba nùn dwawa saa win piiburun di. ⁶ Bà n nùn bikia ba nεe, mana u sere mεera yeni wa ye ya wāa win nəmaa, kpa u wisi u nεe, u ye wawa win bərə kīnasibun yənuə.

Ba koo gia ma

Gusunəwa u sāa Yinni

⁷ Gusunə, wəllu ka tem Yinni u nεe, takobi, a nen kparo wi na kua nen bō wərio. A nùn goowo kpa yāanu nu yarina, kpa n ni nu kun dam mə wəri.

⁸ U maa nεe, bà n tem mən təmbu bənu kua suba ita, yen suba yiru ya koo gbi kpa sube tee teni tu tiara. ⁹ Kon sube tee te dō doke kpa n tu səwa nge mε ba ra sii geesu səwe. Kon tu səwawa nge mε ba ra wura səwe. Ta koo nen yīsiru soku kpa n tu wurari. Kon tu sō n nεe, ta sāawa nen təmbu. Kpa ten tii tu maa nεe, na sāawa Gusunə ten Yinni.

Yinni Gusunən təru

14

- ¹ Beε Yerusalēmugibu, Yinni Gusunən t̄rā wee.
 Ba koo beεn yānu gura bu bənu ko beεn nōni biru.
- ² U koo bwesenu kpuro mənna nu ka Yerusalēmu wəri.
 Ba koo ye mwā kpa bu yen yēnusu d̄ō səku.
 Ba koo ka yen t̄n kurəbu kpuna ka dam.
 Kpa bu yen t̄mbun bənu yoru mwəeri bu ka doona.
 Adama ba n̄ be ba tie goomə.
- ³ Saa ye səɔra Yinni Gusunə u koo tii s̄ɔɔsi
 kpa u ka bwese ni tabu ko nge m̄e u ra ko tabu səo.
- ⁴ Yen t̄ō te, u koo win naasu səndi Olifin guurə
 te ta wāa Yerusalēmun dee deeru, s̄ɔ yari yeru gia.
 Olifin guu te, ta koo besira suunu
 saa s̄ɔ yari yerun di sere s̄ɔ duu yero.
 Wəwi baka ya koo yari ten suunu səo.
 Guu ten bee tia ya koo da s̄ɔ yēsan nōm geu gia
 kpa bee tia yu maa da s̄ɔ yēsan mōm dwaru gia.
- ⁵ Saa ye səo, i ko i duki dawa win guunun wəwa səo.
 Domi wəwa ye, ya ko n wāawa sere Atiseliə.
 I ko i duki suwa nge m̄e i raa kua
 sanam m̄e tem ȳirib⁹ b̄ee deema
 Osiasi Yudaban sina bokon waati.
 Saa ye səɔra Gusunə n̄en Yinni u koo na ka win t̄n
 d̄eerobu.
- ⁶ Yen t̄ō te, yam bururam mu n̄ ko n maa wāa.
 Pura ya ko n wāa ka sere maa nim m̄e mu ḡosira nge
 kperu.
- ⁷ T̄ō te, ta ko n sāawa n̄enem te Yinni Gusunə u ȳe.
 Ba n̄ w̄kuru ka s̄ɔ səo wunanaṁo.
 Adama yok⁹, yam bururam mu koo s̄ɔsira.
- ⁸ Yen t̄ō te, nim gem mu koo yari Yerusalēmun di

kpa men suku mu koku mu da nim wɔkuo
ge ga wāa sōo yari yero già,
kpa suku mu da nim wɔku ge ga wāa sōo duu yero
gia.

Nge meya n ko n sāa sōo sāreru ka guran saa.

9 Yinni Gusunəwa u ko n sāa tem kpuron suno.
Wi turowa u ko n sāa Yinni.

Win turon yīsira təmbu kpuro ba koo già.

10 Isireliban tem kpuro mu koo gəsia wəwa
saa Geban di sōo yēsan nōm geu già
n ka da Riməowə Yerusaləmun sōo yēsan nōm
dwaru già.

Saa ye sōo, Yerusaləmu ya koo yīsiru yari
kpa ya n wāa yen ayerə.

Ya ko n wāawa saa kənnə ge ba mə Benyameen di,
n ka da kənnə gbiikuu, sere ka kənnəwə ge ba mə gani gəmbunu.
Saa maa kōsu yee te ba mə Hananəelin di,
n ka girari sina bokon resem gama yero.

11 Təmba koo sina ye sōo.

Ba n̄ maa ye kam koosiam.

Ya ko n wāawa bəri yēndu sōo.

12 Wee nōni swāa te Yinni Gusunə u koo təmbu kpēe
be ba Yerusaləmu tabu wəri.

Ben wasi koo kəsiwa ba n ka sīmo.

Ben nōni yi koo kōsi ben nōni wərusu sōo,
kpa ben yari yi kōsi ben nōso.

13 Yen tōo te, nε, Yinni Gusunə kon wahala baka
doke ben suunu sōo.

Kpa bu wərina bu soona.

14 Yudaba ba koo tabu ko Yerusaləmu,
kpa bu bwese tuku ni nu ka bu sikerenən dukia
gurama.

Yera, wura ka sii geesu ka yāa dabinu.

15 Nin dumi ka nin birakɔsu
 ka nin yooyoosu ka nin kɛtɛkunu
 ka sere maa yaa sabe ni nu wãa mi,
 kpuro nu koo dumgbɛku mwãara.
 Dumgbɛku tia yera ya koo nu deema.

16 Bwese ni nu raa Yerusalɛmu ye wɔri,
 nin ni nu tie, nu ko n da nɛwa wɔɔ baagere
 nu yiira Gusunɔ sina bokon wuswaaɔ,
 wi u sãa wɔllu ka tem Yinni,
 kpa nu Kunun tɔɔ bakaru ko.

17 Bweseru garu tà kun de
 tu Gusunɔ sina boko wi u sãa wɔllu ka tem Yinni
 yiira
 tu sã Yerusalɛmuɔ,
 gura kun nɛmɔ ten temɔ.

18 Egibitigibu bà kun de Yerusalɛmuɔ
 bu ka Kunun tɔɔ bakaru ko,
 gura kun nɛmɔ ben temɔ.
 U koo bu wahala dokewa
 nge bwese ni nu yina nu da
 nu Kunun tɔɔ bakaru ko.

19 Nge mɛya u koo Egibitigibu ka bwese ni nu yina
 nu Kunun tɔɔ bakaru da Yerusalɛmuɔ kua.

20 Yen tɔɔ te, ba koo dumin yangirenu sɔɔ yore bu
 nɛɛ, Yinni Gusunəgia.

Sãa yerun wekenu kpuro nu ko n sãawa nge yãku
 yerun gbɛa.

21 Wekenu kpuro nu ko n sãawa Gusunɔ, wɔllu ka
 tem Yinnigu Yerusalɛmuɔ ka Yudao.

Be ba koo yãkuru na,
 bera ba ko n da nu sue
 bu ka ben yãku yaa yike.
 Yen tɔɔ te sɔɔ, ba ñ maa tenkuba wasi sãa yero mi,
 ba n yãnu dɔramɔ.

Bibeli Gusunɔn Gari
The Holy Bible in the Baatonum language of Benin,
also called the Bariba language

copyright © 2013 SIM

Language: Bariba (Baatonum)

Translation by: SIM International

Bariba, Bibeli Gusunɔn Gari

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 1996.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
00601790-b883-5da1-83f2-d05a7fa289a8